

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การปะทะกันของความรู้ระหว่างปิตาธิปไตยกับสตรีนิยม ต่อการสถาปนาภิกษุณีในประเทศไทย (The Discursive Contestation of knowledge between Patriarchy and Feminism : A Study of the Bhikkhunis debate in Thailand)
ชื่อผู้เขียน	นางระเบียบรัตน์ พงษ์พานิช (Mrs. Rabiebrat Pongpanith)
ระดับปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	สาขาวิชาสตรีศึกษา สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิลาสินี พิพิธกุล
ปีการศึกษา	2545

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นการศึกษา เรื่อง การปะทะกันทางความรู้ระหว่างปิตาธิปไตยกับสตรีนิยมต่อการสถาปนาภิกษุณีในประเทศไทย โดยแบ่งกลุ่มความคิดออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มที่มีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับภิกษุณี โดยมีรากฐานความคิดแบบปิตาธิปไตยที่ยืนยันในอำนาจที่เหนือกว่าของผู้ชายและคัดค้านการมีภิกษุณี กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มที่มีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับภิกษุณีโดยการใช้ความรู้แบบสตรีนิยม ที่เชื่อในศักยภาพที่เท่าเทียมกันระหว่างชายหญิงในด้านต่าง ๆ และสนับสนุนให้มีภิกษุณี กลุ่มที่ 3 คือ กลุ่มที่ไม่มีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการสถาปนาภิกษุณีที่ชัดเจนว่ามีรากฐานทางความคิดแบบปิตาธิปไตยหรือสตรีนิยม การปะทะกันทางความคิดปรากฏอยู่ใน 5 ประเด็น ได้แก่ (1) พุทธประสงค์ของพระพุทธเจ้า (2) พระธรรมวินัย (3) ความจำเป็นของการบวช (4) สิทธิเสรีภาพและศักยภาพที่เท่าเทียมกันระหว่างชายหญิง (5) สภาพสังคม และการยอมรับของสังคมไทย

จากการศึกษาพบว่าในแต่ละกลุ่มความคิดต่างมีปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการสร้างวาทกรรมและองค์ความรู้เกี่ยวกับการสถาปนาภิกษุณีในประเทศไทยที่แตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มที่ 1 มีปัจจัยด้านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม การตอกย้ำความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ผ่านกระบวนการควบคุมทางข้อบังคับต่าง ๆ เช่น หลักพระธรรมวินัย ระเบียบ กฎหมายและข้อบังคับ กลุ่มที่ 2 มีปัจจัยด้านหลักสิทธิมนุษยชน ปัจจัยทางด้านสิทธิความเสมอภาคตามรัฐธรรมนูญ ปัจจัยทางด้านความเสมอภาคระหว่างชายหญิงตามทัศนะของพระพุทธศาสนา กลุ่มที่ 3 มีปัจจัยด้าน

หลักสิทธิมนุษยชนว่าหญิงชายมีความเท่าเทียมเสมอภาคกัน แต่มีเงื่อนไขว่าการบวชภิกษุณีต้องดู
ที่การดีความของพระธรรมวินัยและระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ในด้านแนวทางการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับภิกษุณีในสังคมไทย จากการศึกษาพบว่าควรมี
การเผยแพร่ข้อมูล หลักฐานและให้การศึกษาแก่ประชาชน รวมทั้ง การปรับเปลี่ยนทัศนคติและ
การให้ความหมายต่อวิวาทะ

ข้อสรุปของการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ลักษณะการปะทะกันขององค์ความรู้ด้านภิกษุณี
มีความไม่แน่นอนและยังไม่สามารถหาข้อยุติได้ว่าองค์ความรู้ใดถูกหรือผิด ซึ่งลักษณะเหล่านี้จะ
ยังคงอยู่ต่อไปภายใต้กระแสของการถ่ายทอดความรู้ที่ไม่หยุดนิ่ง